

Sygn. akt X GC 219/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Katarzyna Żymełka

Protokolant Grzegorz Kaczmarczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa H. K. (K.) i K. K. (2) (K.)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

- 1) zasądza od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 1.822.419,34 (jeden milion osiemset dwadzieścia dwa tysiące czterysta dziewiętnaście 34/100) zł z ustawowymi odsetkami od 24 marca 2014 r.;
- 2) oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- 3) nakazuje pobrać od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 16.627,05 (szesnaście tysięcy sześćset dwadzieścia siedem 05/100) tytułem wynagrodzenia biegłych, od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni;
- 4) nakazuje pobrać od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 81.000 (osiemdziesiąt jeden tysięcy) zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni.

/-/ Katarzyna Żymełka

Sygn. akt X GC 219/11

UZASADNIENIE

Powodowie K. i H. K. wnieśli o zobowiązanie pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. Oddział KWK (...) w R. do naprawienia szkody występującej w obiektach budowlanych posadowionych na nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) w postaci postępującego wychylenia obiektu gastronomiczno-hotelarskiego, zdepoziomowania posadzek i sufitów, wychylenia przegród pionowych i poziomych, braku równoległości przegród pionowych i poziomych, samoczynnego zamykania się stolarki okiennej i drzwiowej, zarysowań i pęknięć ścian, sufitów, deformacji konstrukcji dachu, uszkodzenia pokrycia i związanych z tym przecieków oraz zmiany spływu wód opadowych do rynien i rur spustowych, powodujących trudności w jej odprowadzeniu, przeciwwspadków kanalizacji, zawodnienia podszw fundamentów i piwnic poprzez przywrócenie stanu poprzedniego uszkodzonego obiektu - konstrukcyjne przywrócenie pionowości obiektu, naprawienie konstrukcji budynku i wnętrza, konstrukcji dachu, wykonanie drenażu obwodowego wokół obiektu, wykonanie pełnych izolacji wraz z grawitacyjnym odwodnieniem nieruchomości i obiektu zgodnie z normami branżowymi i przepisami prawa.

W przypadku, gdy przywrócenie stanu poprzedniego okazałoby się niemożliwe ze względów technicznych lub gdyby koszt naprawy rażąco przekroczył wartość szkody powodowie wnieśli o zasądzenie zapłaty odszkodowania za doznaną szkodę, stanowiącą wartość rynkową określoną metodami dochodowymi w kwocie 2 milionów złotych.

Powodowie nadmienili, że obiekt jest przedsiębiorstwem stanowiącym miejsce pracy nie tylko dla właścicieli, lecz również dla personelu, generuje dochód i stanowi, w razie zamknięcia, podstawę jego utraty.

Powodowie wskazali, że podjęli próbę ugodowego załatwienia sprawy jednak ugoda nie została zawarta, a obligatoryjny warunek postępowania ugodowego został wyczerpany.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwana nie zakwestionowała, że w składnikach budowlanych powodów mogą znajdować się szkody pochodzenia górniczego, jednakże ich istnienie i zakres wymagają szczegółowego ustalenia.

Pozwana podniosła, że zwróciła się do powodów z prośbą o kontakt celem ustalenia treści ewentualnej ugody, lecz powodowie nie zareagowali na pismo pozwanej.

Ponadto pozwana wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia zakresu szkód pochodzenia górniczego w nieruchomości powodów oraz sposobu i kosztów ich usunięcia z uwzględnieniem wartości odtworzeniowej uszkodzonych składników budowlanych i faktu przyczynienia się powodów do powstania szkody.

Postanowieniem z dnia 9 grudnia 2011 r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego na okoliczność określenia zakresu wpływów ruchu zakładu górniczego na nieruchomość powodów, ustalenia czy powodowie przyczynili się do powstania szkody i w jaki sposób, określenia wartości odtworzeniowej uszkodzonych składników budynku oraz stopnia ich zużycia naturalnego, wskazania czy możliwe jest naprawienie szkody przez przywrócenie stanu poprzedniego (k. 83).

W reakcji na sporządzoną opinię biegłego powodowie zakwestionowali sposób wyliczenia przez biegłego średniego wychylenia, jako średniej arytmetycznej z wychyleń cząstkowych. Zdaniem powodów wychylenie winno się liczyć, jako wypadkowe wychyleń maksymalnych. Powodowie nie wnieśli natomiast zastrzeżeń dotyczących maksymalnych wychyleń wypadkowych.

Powodowie rozszerzyli powództwo o zapłatę kosztów wykonania profilaktycznych dodatkowych zabezpieczeń. Powodowie wskazali także na konieczność demontażu części elementów oraz doprowadzenie ich do pionu i poziomu.

Powodowie zarzucili, iż biegły nie wskazał w jaki sposób należy wykonać rektyfikację. Powodowie podkreślili, że budynek jest posadowiony na płycie żelbetowej, a nie na fundamentach. Zdaniem powodów widoczne na murach szkody to skutki zawadnienia i zawilgocenia. Według powodów biegły nie wyszczególnił innych szkód.

Zdaniem powodów wartość obiektu to wartość rynkowa, a nie odtworzeniowa pomniejszona o stopień zużycia. Jednocześnie powodowie nie zakwestionowali ustalenia średnio ważonego stopnia zużycia.

Powodowie wskazali, iż ich roszczenie dotyczyło naprawienia szkody obejmującej restytucję naturalną bądź zapłatę odszkodowania. Z tego względu powodowie uznali, że żądanie odszkodowania nie stanowi zmiany powództwa skoro przepisy prawa materialnego uzasadniają mechanizm prawny pozwalający na żądanie odszkodowania.

Powodowie dopuścili także możliwość zawarcia ugody sądowej, na podstawie której pozwana zobowiąże się zapłacić kwotę 2.890.750 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty zawarcia ugody.

W reakcji na opinię biegłego pozwana wskazała na wymieniony przez biegłego brak dokumentacji budowlanej obiektu, brak warunków zabezpieczenia na wpływy górnicze, a więc na fakt, że część obiektu została wzniesiona bez wymaganych warunków zabudowy i stosownego projektu, czyli na własne ryzyko.

Pozwana wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu górnictwa i geologii na okoliczność ustalenia przebiegu eksploatacji oraz jej wpływu na obiekt od momentu jego wzniesienia do chwili obecnej oraz ewentualnie w przyszłości.

Pozwana potwierdziła, że obiekt znajduje się w zasięgu wpływów górniczych i wniosła o powołanie dowodu z opinii biegłego z zakresu górnictwa i geologii na okoliczność ustalenia wielkości wpływów eksploatacji górniczej na nieruchomości od momentu wzniesienia lub przebudowy obiektów budowlanych oraz celem ustalenia aktualnych wielkości pochylenia poszczególnych obiektów.

Pozwana zarzuciła biegłemu ustalenie kosztów rektyfikacji nieprawidłowo, tj. na podstawie kosztów rektyfikacji budynków mieszkalnych, zarzuciła także błędne przyjęcie kosztu przyszłych remontów.

Zdaniem pozwanej biegły zawyżył wartość ewentualnego odszkodowania za obiekt, np. poprzez zawyżenie kosztów projektu i nadzoru, dodanie kosztu rozbiórki, co nie jest przedmiotem postępowania.

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2013 r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu geodezji górniczej na okoliczność ustalenia wielkości wpływów eksploatacji górniczej na nieruchomości i posadowione na niej budynki od momentu ich wybudowania, wskazania wielkości wskaźników deformacji terenu ujawnionych na w/w nieruchomości w wyniku eksploatacji górniczej od momentu ich wybudowania do dnia sporządzenia opinii, w tym podanie czasokresu ujawniania się wpływów, wielkości deformacji z uwzględnieniem pochylenia terenu, ustalenie okresu, w którym nastąpi wygaszenie wpływów eksploatacji oraz wielkości pochylenia oraz wskazanie aktualnej wielkości pochylenia poszczególnych obiektów.

W kolejnym piśmie procesowym powodowie wniesli o naprawienie szkody poprzez zapłatę odszkodowania w kwocie 2.241.575 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty doręczenia opinii biegłego stronie pozwanej i w tym zakresie rozszerzyli powództwo (k. 728, 749). Odpis pisma powodów został doręczony pełnomocnikowi pozwanej.

W toku procesu pozwana wskazała na niezasadność powiększenia kwoty netto odszkodowania o podatek VAT (k. 739). Natomiast powódka wyraziła zdanie odrębne (k. 748).

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie są właścicielami obiektów budowlanych posadowionych na nieruchomości położonej w R. przy ul. (...). Powodowie są przedsiębiorcami (dowód: pismo – k. 17).

W dniu 1 lutego 1995 r. wyrażono zgodę na zmianę konstrukcji dachu i przebudowę budynku restauracji (dowód: postanowienie dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego - k. 393; pismo Okręgowego Urzędu Górniczego – k. 740).

W dniu 18 września 1997 r. udzielono pozwolenia na rozbudowę wraz z modernizacją restauracji (dowód: decyzja Prezydenta Miasta R. - k. 395).

W dniu 6 czerwca 2002 r. udzielono pozwolenia na użytkowanie rozbudowanej restauracji pod warunkiem wykonania balustrady tarasu (dowód: decyzja Prezydenta Miasta R. - k. 396; pismo z dnia 2 października 2002 r. - k. 397).

W dniu 26 kwietnia 2011 r. powodowie wniesli o zawarcie ugody z pozwaną poprzez przywrócenie stanu poprzedniego uszkodzonego obiektu stanowiącego przedsiębiorstwo, ewentualnie zapłatę odszkodowania (dowód: wniosek o zawarcie ugody - k. 4-5).

W dniu 13 maja 2011 r. zakwalifikowano nieruchomość powodów do trzeciej kategorii terenu górniczego, na którą oddziaływały wpływy trzeciej kategorii szkód górniczych (dowód: opinia geologiczno-górnicza nr 152/11 - k. 52-53; opinia geologiczno-górnicza - k. 413-437).

W dniu 25 maja 2011 r. pozwana wyraziła wolę ustalenia terminu oględzin nieruchomości (dowód: pismo pozwanej - k. 6).

Na dzień 7 czerwca 2011 r. powodowie okazali się właścicielami przedmiotowej nieruchomości (dowód: odpis zwykły księgi wieczystej nr (...) - k. 7-11).

W dniu 21 czerwca 2011 r. powodowie oświadczyli, że są osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą (dowód: oświadczenie powodów - k. 17).

W okresie od 1916 do 2012 r. przedmiotowa nieruchomość była poddawana niemal nieprzerwanie wpływom eksploatacji górniczej, które wywołały deformacje terenu.

Uszkodzenia obiektu w postaci wychylenia budynku z pionu, przechyłu posadzek pomieszczeń budynku, deformacji i zakłócenia spadków rynien i rur spustowych, deformacji więźby i pokrycia dachowego, pęknięć na sufitach, deformacji obróbek blacharskich, pęknięć ścian zewnętrznych, drobnych zarysowań tynków ścian zewnętrznych, pęknięć i zarysowań tynków ścian, nadproży i przewodów kominowych wewnątrz budynku, deformacji osłon dylatacyjnych, rozwarstwienia styków ścian działowych, obrysowania styku podsufitki, z płyt gipsowo-kartonowych z okładziną ceramiczną ścian łazienek i WC, obrysowania styków ścian z podsufitką, obrysowania spoin pionowych i poziomych okładziny ściennej z płytek ceramicznych, deformacji i rozszczelnienia rynien dachowych i rur spustowych, kontrspadków, deformacji stolarki okiennej i drzwiowej, zakłóceń grawitacji odpływów z brodzików i wanien, pęknięć i deformacji obmurówki słupów oraz nawierzchni z kostki brukowej pozostały w związku przyczynowym z dokonaną eksploatacją górniczą.

Nie stwierdzono wad budowlanych, które mogły przyczynić się do powstania najpoważniejszych uszkodzeń elementów konstrukcyjnych i wykończeniowych obiektu. Podstawowym uszkodzeniem okazało się wychylenie budynku z pionu czego powodem były wpływy górnicze. Pozostałe stwierdzone uszkodzenia były spowodowane długotrwałym pozostawieniem budynku w stanie tego wychylenia.

Na etapie budowy budynek był zabezpieczony na wpływy III kategorii, jednakże obecnie kompleks zabudowań posiada odporność najwyżej II kategorii. Kompleks został wybudowany legalnie, zgodnie ze sztuką budowlaną, a segmenty prawidłowo oddylatowano. Nie stwierdzono wad budowlanych, które mogły przyczynić się do powstania najpoważniejszych uszkodzeń elementów konstrukcyjnych i wykończeniowych.

Naprawa samych szkód górniczych okazała się możliwa, jednakże z uwzględnieniem rektyfikacji budynku, co jest technicznie możliwe, ale suma nakładów koniecznych do naprawienia powstałej szkody przemawiała za wypłaceniem jednorazowego odszkodowania. W przeciwnym razie uszkodzenia wystąpią ponownie.

Koszt wszystkich niezbędnych napraw budynku wyniósł 2.890.750 zł brutto i przewyższył aktualną wartość kosztorysową obiektu, powiększoną o koszt rozbiórki - 2.529.597,50 zł (dowód: opinia budowlana wraz z załącznikami - k. 118-339 i 514-692).

Naprawa budynku powinna polegać na rektyfikacji całej bryły budynku lub wypłacie odszkodowania. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że w rejonie budynku nadal będzie się prowadzić eksploatację górniczą, a wpływy dokonanej eksploatacji nie przestały oddziaływać i zakończą oddziaływać na budynek w 2033 r., korzystniejszym sposobem okazała się wypłata odszkodowania.

Stwierdzono zaistnienie związku przyczynowego pomiędzy uszkodzeniami budynku a ruchem zakładu (...) 'B.' (dowód: opinia geologiczno-górnicza - k. 413-437; opinia techniczna z załącznikami - k. 452-465; opinia geologiczno-geologiczna uzupełniająca - k. 480-483; opinia budowlana - k. 514-692).

Kosztorysowa wartość techniczna obiektu (wartość odszkodowania) brutto wyniosła 2.241.575,79 zł tj. 1.822.419,34 zł netto (dowód: opinia budowlana wraz z załącznikami - k. 514-692).

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów, których wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron, a także w oparciu o opinie biegłych sądowych.

W zakresie ustalenia wielkości wpływów eksploatacji górniczej na nieruchomości i posadowione na niej budynki od momentu ich wybudowania, wielkości wskaźników deformacji terenu oparto się przede wszystkim na opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji górniczej.

Ustalenia co do określenia zakresu wpływów ruchu zakładu górniczego na nieruchomości powodów, ustalenia czy powodowie przyczynili się do powstania szkody i w jaki sposób, co do określenia wartości odtworzeniowej uszkodzonych składników budynku oraz stopnia ich zużycia naturalnego, a także wskazania czy możliwe jest naprawienie szkody przez przywrócenie stanu poprzedniego i co do ustalenia wartości budynku oraz wysokości należnego odszkodowania oparto przede wszystkim na opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa i szkód górniczych.

Powyższe opinie biegłych sądowych zostały uznane za rzetelne, pełne i w sposób jasny i wyczerpujący wyjaśniające kwestie podlegające rozpoznaniu, dlatego też Sąd przyjął wynikające z nich wnioski za własne.

Sąd dokonując analizy treści sporządzonych opinii nie stwierdził żadnych błędów ani uchybień biegłych. Biegli zastosowali właściwe dla przedmiotu opinii kryteria zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomowi wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Na tej podstawie należało dokonać pozytywnej oceny przedmiotowego dowodu. Skoro opinie biegłych sądowych spełniały wszelkie wskazane powyżej kryteria należało uwzględnić dokonane w nich ustalenia i wzbogacić o nie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania opinii biegłych.

Ponadto biegły z zakresu budownictwa i szkód górniczych opracował opinię również na podstawie wizji lokalnych.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd stanął na stanowisku, iż roszczenie powodów zasługiwało na uwzględnienie.

Bezspornym w sprawie okazało się, iż powodowie są właścicielami nieruchomości w postaci budynku, który uległ uszkodzeniu.

Pozwana nie kwestionowała faktu że w składnikach budowlanych powodów mogą znajdować się szkody pochodzenia górniczego. Zarzuty pozwanej sprowadzały się do kwestionowania ich rodzaju i zakresu.

Wobec zarzutów pozwanej istota sporu sprowadzała się do ustalenia rodzaju i zakresu uszkodzeń spowodowanych wpływem eksploatacji górniczej, a także wysokości należnego odszkodowania.

Należy wskazać, iż podstawę roszczenia powódki stanowiły przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze. Wprawdzie z dniem 1 stycznia 2012 r. wskazana ustawa została zastąpiona Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, a zgodnie z art. 226 poprzednia ustawa utraciła moc, jednakże postępowanie w sprawie zostało wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, a więc należało zastosować przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze. Powodowie złożyli pozew w dniu 8 czerwca 2011 r., a więc zaistniała przesłanka zastosowania przepisów ustawy obowiązującej przed 1 stycznia 2012 r.

Zgodnie z przepisem art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 1994 Nr 27 poz. 96 z późn. zm.) właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie. Może jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem

szkody zgodnie z przepisami tej ustawy. W myśl art. 92 cytowanej ustawy do naprawienia szkód stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Podstawę odpowiedzialności przedsiębiorcy górniczego za szkody spowodowane ruchem zakładu górniczego stanowi przepis art. 435 § 1 k.c., który przewiduje odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanej na podstawie Prawa geologicznego i górniczego za szkody górnicze należy wykazać istnienie związku przyczynowego pomiędzy działaniem zakładu górniczego i szkodą.

Zdaniem Sądu w rozpatrywanej sprawie złożone opinie dwóch biegłych sądowych potwierdziły istnienie związku przyczynowego pomiędzy działalnością zakładu górniczego pozwanej a szkodą, która wystąpiła u powodów. Z treści opinii biegłych jednoznacznie wynikało, że w okresie od 1916 do 2012 r. przedmiotowa nieruchomość była poddawana niemal nieprzerwanie wpływom eksploatacji górniczej, które wywołały deformacje terenu, te z kolei oddziaływały na budynek i w konsekwencji powodowały jego uszkodzenia. Zarówno opinia budowlana, jak i opinia geologiczno-górnicza potwierdziły, że w budynku powodów zaistniałe uszkodzenia obiektu w postaci wychylenia budynku z pionu, przechyłu posadzek pomieszczeń budynku, deformacji i zakłócenia spadków rynien i rur spustowych, deformacji więźby i pokrycia dachowego, pęknięć na sufitach, deformacji obróbek blacharskich, pęknięć ścian zewnętrznych, drobnych zarysowań tynków ścian zewnętrznych, pęknięć i zarysowań tynków ścian, nadproży i przewodów kominowych wewnątrz budynku, deformacji osłon dylatacyjnych, rozwarstwienia styków ścian działowych, obrysowania styku podsufitki, z płyt gipsowo-kartonowych z okładziną ceramiczną ścian łazienek i WC, obrysowania styków ścian z podsufitką, obrysowania spoin pionowych i poziomych okładziny ściennej z płytek ceramicznych, deformacji i rozszczelnienia rynien dachowych i rur spustowych, kontrspadków, deformacji stolarki okiennej i drzwiowej, zakłóceń grawitacji odpływów z brodzików i wanien, pęknięć i deformacji obmurówki słupów oraz nawierzchni z kostki brukowej pozostały w związku przyczynowym z dokonaną eksploatacją górniczą, ruchem zakładu (...).

W rejonie budynku nadal będzie prowadzona eksploatacja górnicza, a wpływy dokonanej eksploatacji wciąż oddziałują i zakończą oddziaływać na budynek w 2033 r.

Pozwana nie kwestionowała powyższego, a jej obrona sprowadzała się do zarzutów związanych z kwestionowaniem zakresu i rodzaju uszkodzeń oraz wysokości należnego powodom odszkodowania.

Wobec wniosków wypływających z powyższych opinii, które Sąd przyjął za własne Sąd ustalił, że budynek powodów znajduje się w strefie wpływów działalności pozwanej, a działalność ta wywołała szkody.

Należy wskazać, że pozwana nie wykazała, wbrew spoczywającemu na niej z mocy art. 6 k.c. ciężarowi dowodowemu, aby zachodziła jedna z przesłanek określonych w art. 435 § 1 k.c. wyłączających jej odpowiedzialność.

Wobec powyższego należało uznać, że pozwana jest odpowiedzialna za szkody spowodowane w budynku powodów.

Kwestię naprawienia szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego w przedmiotowej sprawie regulują przepisy art. 94 i 95 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze.

Zgodnie z przepisem art. 94 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego zasadą jest zasada restytucji naturalnej, a więc naprawienie szkody przez przywrócenie stanu poprzedniego. Dopiero, zgodnie z przepisem art. 95 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego, jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania.

Aby naprawienie szkody mogło nastąpić poprzez wypłatę odszkodowania należało udowodnić, iż nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego, a więc zgodnie z przepisem art. 94 ust. 2 Prawa geologicznego i górniczego, brak możliwości dostarczenia urządzenia tego samego rodzaju.

Z treści opinii biegłych jednoznacznie wynika, że naprawa uszkodzeń i przywrócenie nieruchomości do stanu poprzedniego byłoby nieracjonalne z tego względu, że w rejonie budynku nadal będzie się prowadzić eksploatację górniczą, a wpływy dokonanej eksploatacji nie przestały oddziaływać i zakończą oddziaływać na budynek w 2033 r. To z kolei będzie powodować dalsze szkody w nieruchomości. Należy również wskazać, iż jak wynika z opinii biegłego koszt napraw przewyższyłyby zdecydowanie wartość nieruchomości powodów, a więc naprawę szkód należało uznać za ekonomicznie nieuzasadnioną. Korzystniejszym sposobem naprawienia szkody okazała się więc wypłata odszkodowania, o którą powodowie wnosili.

Należy wskazać, iż Sąd dokonał analizy treści sporządzonych opinii. Dowód ten został oceniony na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., sygn. akt I CKN 1170/98; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r. o sygn. akt V CKN 1354/00). Po ich analizie Sąd nie stwierdził żadnych błędów ani uchybień biegłych. Na tej podstawie należało dokonać pozytywnej oceny przedmiotowego dowodu. Skoro opinie biegłych sądowych spełniały wszelkie wskazane powyżej kryteria należało uwzględnić dokonane w nich ustalenia i wzbogacić o nie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania opinii biegłych.

Powodowie ostatecznie w toku procesu, w tym również w piśmie procesowym z dnia 25 maja 2014 r., doręczonym pozwanej, domagali się zasądzenia odszkodowania w kwocie 2.241.575 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanej opinii budowlanej biegłego.

Zgodnie z ogólną zasadą prawa cywilnego, wyrażoną w art. 363 § 1 zd. 1 k.c., w razie wyrządzenia szkody jej naprawienie winno nastąpić według wyboru poszkodowanego albo przez przywrócenie stanu poprzedniego, albo przez zapłatę odszkodowania pieniężnego. Wybór sposobu naprawienia szkody należy zatem do poszkodowanego. Gdyby jednak wybrane przez poszkodowanego przywrócenie stanu poprzedniego okazało się niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego winno zostać ograniczone do świadczenia w pieniądzu (art. 363 § 1 zd. 2 k.c.). Poszkodowany, który dokonał wyboru sposobu spełnienia świadczenia byłby związany swym oświadczeniem, jeśli żądałby świadczenia w pieniądzu. Natomiast w sytuacji, gdy poszkodowany zażądał restytucji naturalnej, a jest ona niemożliwa, wówczas poszkodowany może żądać zasądzenia odszkodowania w pieniądzu. Jednakże przepisy prawa górniczego, mające zastosowanie w sprawie niniejszej, stanowią *lex specialis* wobec ogólnych zasad naprawienia szkody. Wyłączyły zatem wybór przez poszkodowanego sposobu naprawienia szkody stosownie do art. 363 § 1 k.c. Wobec tego powodowie nie byli obowiązani do określania w pozwie o naprawienie szkody, jaki wybierają sposób naprawy. Należy również podkreślić, że w sprawach o naprawienie szkody górniczej wybór właściwego naprawienia szkody następuje dopiero po przeprowadzeniu przez Sąd postępowania dowodowego. Modyfikacja poprzez sprecyzowanie roszczenia po sporządzeniu opinii biegłych nie wymaga zatem zrzeczenia się roszczenia pierwotnego lub zgody pozwanej. Nie podlega ona również kontroli Sądu, który nie musi w zakresie pierwotnego żądania wydać postanowienia o umorzeniu postępowania. Należy wskazać, że ze szczególnego charakteru roszczeń przysługujących powodom w razie wyrządzenia szkody górniczej wynika bezprzedmiotowość stosowania art. 203 § 1 i 4 k.p.c. do zmiany powództwa. Zmiana powództwa jest więc skuteczna, choćby po rozpoczęciu rozprawy następowała bez zrzeczenia się pierwotnego roszczenia i bez zgody pozwanej. Zatem bliższe określenie żądania nie stanowi zmiany powództwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19 listopada 2013 r. o sygn. akt V ACA 467/13).

Wskazana przez powodów kwota obejmowała podatek VAT. Powodowie wskazali, iż brak podstaw do pomniejszenia należnego im odszkodowania o podatek VAT, obliczony od wartości szkody w nieruchomości.

Sąd uznał, iż stanowisko powodów w kwestii powiększenia wysokości odszkodowania o podatek VAT okazało się nieprawidłowe i nie zasługujące na uwzględnienie.

Odszkodowanie co do zasady nie podlega opodatkowaniu podatkiem VAT. Pełni ono funkcję sankcji (kary). Sama wypłata odszkodowania, podobnie jak jego otrzymanie, nie jest czynnością opodatkowaną, ponieważ pieniądze nie są towarem, a zatem przekazanie prawa do rozporządzania nimi nie stanowi dostawy w rozumieniu przepisu art. 7 ust. 1 ustawy o VAT. Wypłata odszkodowania, jako zadośćuczynienie za doznaną szkodę, nie stanowi też usługi na rzecz poszkodowanego w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy o VAT. Podobnie usługą nie jest świadczenie jakie otrzymuje wypłacający odszkodowanie. Żadne z obowiązujących przepisów nie pozwalają na powiększenie kwoty odszkodowania o podatek VAT.

Uwzględniając powyższe Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę netto.

Sąd nie znalazł podstaw do zwiększenia kwoty odszkodowania o koszt rozbiórki uszkodzonego obiektu, który został określony na kwotę 208.580,82 zł (k. 538). Powodowie zarówno w samym pozwie, jak i w toku procesu nie domagali się zasądzenia kosztów rozbiórki obiektu, zatem wskazany koszt nie zasługiwał na uwzględnienie, a jego uwzględnienie stanowiłoby orzeczenie ponad żądanie.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, orzekł, jak w punkcie pierwszym wyroku zasądzać od pozwanej na rzecz powodów kwotę 1.822.419,34 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 marca 2014 r. W punkcie drugim wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, a więc co do kwoty nienależnej powodom.

Zasądzona należność stanowi kosztorysową wartość techniczną obiektu (wartość odszkodowania) w kwocie netto, wskazaną przez biegłego w pisemnej opinii (k. 533).

Sąd zasądzać wskazaną powyżej kwotę wziął pod uwagę fakt, iż kwota należności, o którą powodowie rozszerzyli żądanie pozwu, stała się znana na skutek sporządzenia opinii przez biegłego.

Odsetki ustawowe od zasądzonej należności Sąd zasądził, zgodnie z przepisem art. 481 § 1 k.c. i żądaniem powodów, którzy domagali się zasądzenia ustawowych odsetek od dnia doręczenia pozwanej opinii biegłego K. D., tj. od dnia 24 marca 2014 r.

Powodowie na mocy art. 96 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) nie mieli obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, w tym opłaty od pozwu, ani też wydatków obejmujących wynagrodzenie biegłych.

Dlatego też Sąd, zgodnie z wynikiem sporu, na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 16.627,05 zł tytułem niepokrytych kosztów opinii biegłych oraz kwotę 81.000 zł tytułem opłaty od pozwu. Wysokość kosztów procesu, na którą złożyła się opłata od pozwu Sąd ustalił w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. i stosunkowo je rozdzielił. Biorąc pod uwagę fakt, że opłata od pozwu wyniosła 100.000 zł, a powodowie wygrali sprawę w 81%, wysokość opłaty od pozwu wyniosła 81.000 zł i taką też kwotę Sąd uwzględnił w pkt 4 sentencji wyroku.

Na koszty opinii biegłego pozwana uiszczała zaliczkę w kwocie 4.000 zł (k. 389). Łączna wysokość wynagrodzeń biegłych wyniosła 25.466,06 zł (tj. 17.521,20 zł k.341, 1.868,20 zł k. 440, 315,70 zł k. 487, 5.571,40 zł k. 719, 189,56 zł k. 734). Pozwana winna, zgodnie z wynikiem sporu, ponieść 81 % tych kosztów tj. kwotę 20.627,05 zł. Biorąc pod uwagę wysokość uiszczonych przez pozwaną zaliczek w kwocie 4.000 zł Sąd w pkt 4 sentencji wyroku nakazał pobrać od pozwanej kwotę 16.627,05 zł.

SSO Katarzyna Żymelka